

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Š. spol. s r. o.**, zastoupeného JUDr. Petrou Farskou, advokátkou se sídlem Perlová 1, Praha 1, proti žalovanému: **Česká obchodní inspekce**, se sídlem Štěpánská 15, Praha 2, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2005, č. j. 9 Ca 90/2004 - 44,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**

II. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku, kterým městský soud zamítl žalobu podanou proti rozhodnutí ústředního ředitele České obchodní inspekce (ČOI) ze dne 10. 2. 2004, č. j. 7164/1000/2003/2004/Kh/Št. Citovaným rozhodnutím bylo změněno rozhodnutí ředitele inspektorátu ČOI Praha ze dne 25. 8. 2003, č. j. 043-10-03.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní („s. ř. s.“), a namítá tak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

Stěžovatel předně uvádí, že sporným byl v daném případě učiněn reklamní materiál, ve kterém stěžovatel nabízel produkt, který dle žalovaného odpovídal definici spotřebitelského úvěru ve smyslu ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 321/2001 Sb., o některých

podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. Výklad provedený žalovaným byl však učiněn extrémně rozšiřujícím způsobem, což je ve veřejném právu nepřijatelné. K argumentaci městského soudu stěžovatel uvádí, že závěr o podřazení leasingu pod definici spotřebitelského úvěru nebyl podložen a jedná se o závěr nesprávný, jelikož se nejedná o poskytnutí peněžních prostředků. Peněžní prostředky totiž musí být poskytnuty ve prospěch spotřebitele. Jakkoliv stěžovatel souhlasí s tím, že je bezvýznamné, na čí účet budou peněžní prostředky poskytnuty, je zřetelný rozdíl mezi tím, když poskytovatel úvěru proplatí za spotřebitele fakturu za jeho nákup přímo na účet dodavatele zboží, a tím, když poskytovatel leasingu uhradí fakturu svému dodavateli, od kterého si koupil zboží do svého vlastnictví. Návor, že taková platba za zboží je poskytnutím peněžních prostředků spotřebiteli, za které spotřebitel platí, označil stěžovatel za překvapivý a za nelogickou považuje úvahu, podle níž je předání věci, nacházející se ve vlastnictví poskytovatele leasingu, do leasingového užívání pokládáno za poskytnutí peněžních prostředků. V daném případě se o poskytnutí peněžních prostředků jednat nemohlo, jelikož nebyl nabízen takový produkt, který by v sobě obsahoval odklad platby; naopak se jednalo o platbu „dopředu“.

Stěžovatel dále polemizuje s historickým výkladem městského soudu ohledně úmyslu zákonodárce podřadit finanční leasing zákonu č. 321/2001 Sb., a to tak, že není rozhodný úmysl zákonodárce, nýbrž znění zákona. Stěžovatel rovněž popírá aplikaci směrnice Rady ze dne 22. 12. 1986 č. 87/102/EHS o sblížování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru.

Stěžovatel konečně tvrdí, že i když by nabízený produkt podléhal úpravě obsažené v citovaném zákonu, ani v tomto případě by nedošlo k jeho porušení, jelikož při neuvedení roční procentní sazby nákladů (RPSN) postupoval plně v souladu s ustanovením § 5 odst. 2 tohoto zákona. Soud se nevypořádal s tvrzením stěžovatele, že v některých případech není schopen RPSN vůbec vypočítat. Za této situace pomocí logického argumentu ad absurdum za situace, kdy roční sazbu nelze stanovit, ji není možno ani sdělit spotřebiteli.

Proto stěžovatel navrhuje napadený rozsudek zrušit.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že z teleologického hlediska není důvod vyjímát z veřejnoprávní regulace finančních služeb poskytovaných spotřebiteli finanční leasing. Spotřebitelé využívají tohoto nástroje za stejným účelem jako např. splátkový prodej, jelikož v obou případech se jedná o způsob nabytí zboží za situace, kdy okamžitá platba celé kupní ceny výrobku pro spotřebitele není možná anebo by představovala neúměrný náklad. Navíc, leasing není upraven jako zvláštní smluvní typ, takže na spotřebitele klade zvýšené nároky a je tudíž žádoucí některá jeho práva garantovat způsobem daným zákonem č. 321/2001 Sb. Výklad stěžovatele považuje žalovaný za formalistický, nicméně i z pouhého gramatického znění ustanovení § 2 písm. a) cit. zákona plyne, že spotřebitelským úvěrem se rozumí také poskytnutí peněžních prostředků, a to nikoliv výhradně přímo spotřebiteli. Navíc, finanční leasing plní z hlediska spotřebitelů též funkci úvěrovou a v celkovém výsledku dochází k odložení platby ceny předmětu leasingu a k jejímu rozložení do splátek. Svoji podstatou jsou ve finančním leasingu obsaženy prvky úvěru, nájmu a koupě. V oblasti daňových předpisů se jedná o koupi najaté věci a rovněž podle nařízení vlády č. 469/2000 Sb., kterým se stanoví obsahové náplně jednotlivých živností, se hovoří o pronájmu věcí movitých s následnou koupí najatých věcí (finanční leasing a podobně). K výpočtu RPSN žalovaný uvádí, že u finančního leasingu tak učinit lze, jelikož v době uzavírání smlouvy jsou známy potřebné parametry (tzn. pořizovací cena leasingu jako výše půjčky, termíny a výše splátek). Mnohé leasingové firmy proto RPSN

běžně uvádějí. Ustanovení § 5 odst. 2 cit. zákona se týká spotřebitelských úvěrů jiného typu, např. revolvingových půjček.

Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu soudního a správního spisu ke kasačním námitkám plyne, že shora označeným rozhodnutím ředitele inspektorátu ČOI Praha ze dne 25. 8. 2003 byla stěžovateli na základě výsledku předchozí kontroly uložena pokuta ve výši 15 000 Kč za porušení ustanovení § 3 zákona č. 321/2001 Sb. Protizákonnosti se měl stěžovatel dopustit tím, že ve svých reklamních materiálech, které jsou součástí správního spisu (*Namíchejte si svůj vlastní leasing...; Zahodit šanci můžete vždy, ale...; S námi si můžete pořídit vůz vyšší třídy, než byste očekávali...*) uváděl náklady na spotřebitelský úvěr, avšak bez roční procentní sazby nákladů nebo příkladu jejího výpočtu.

Ústřední ředitel ČOI citovaným rozhodnutím ze dne 10. 2. 2004 toto rozhodnutí správního orgánu I. stupně změnil tak, že stěžovateli uložil pokutu ve výši 3000 Kč.

Městský soud v Praze rozsudkem napadeným nyní projednávanou kasační stížností zamítl žalobu stěžovatele, přičemž zejména vycházel z právního názoru obsaženého v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2033/2002, podle něhož je leasingová smlouva poskytnutím peněžních prostředků ve prospěch spotřebitele, když současně splňuje i předpoklady spotřebitelského úvěru ve smyslu ustanovení § 2 písm. a) zákona č. 321/2001 Sb. Městský soud rovněž poukázal na čl. 7 směrnice Rady č. 87/102/EHS, který byl do našeho práva transponován ustanovením § 10 cit. zákona. K poukazu stěžovatele na nemožnost stanovení RPSN soud uvedl, že ustanovení § 5 odst. 2 tohoto zákona dopadá na jinou fázi činnosti stěžovatele, při níž je se spotřebitelem spotřebitelský úvěr již sjednáván, zatímco § 3 se vztahuje teprve na stádium nabízení produktu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel podává kasační stížnost z důvodů zakotvených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Podle písm. a) lze podat kasační stížnost z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení; podle písm. d) pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Jak ostatně vyplývá ze shora uvedeného, mezi účastníky není sporu ohledně skutkových okolností věci, nýbrž pouze co do jejího právního zhodnocení.

V prvé řadě se Nejvyšší správní soud zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Pokud by se totiž jednalo o rozhodnutí nepřezkoumatelné, nebylo by již z povahy věci možno hodnotit naplnění důvodů ostatních.

Důvodem nepřezkoumatelnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) může být buď nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů. Nesrozumitelným lze rozumět zejména rozhodnutí postrádající základní zákonné náležitosti, vylučující seznat, v jaké věci a jak bylo rozhodnuto, zkoumající správní rozhodnutí z jiných než žalobních bodů nad rámec zákonného

oprávnění, obsahující výrok rozporný s odůvodněním, neobsahující vůbec právní závěry, nebo rozhodnutí nejednoznačné (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Azs 47/2003 - 13, zveřejněný pod č. 244/2004 Sb. NSS). Nepřezkoumatelným pro nedostatek odůvodnění lze rozumět zejména rozhodnutí založené na nedostatku důvodů skutkových, přičemž se musí jednat o důvody, o něž soud opírá své rozhodovací úvahy (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Ads 58/2003 - 13, zveřejněný pod č. 244/2004 Sb. NSS).

Z obsahu kasační stížnosti je především patrné, že stěžovatel samostatně a přehledně neuvádí, v jakém směru považuje napadený rozsudek za nepřezkoumatelný, tzn. např. se kterými žalobními body se soud nevypořádal nebo dokonce vůbec nezabýval, k jakému právnímu závěru dospěl apod. Pouze tvrdí, že nerozumí argumentaci soudu na str. 7 odst. 2 rozsudku, nicméně zároveň uvádí, že zřejmě má tato pasáž podpořit tvrzení o podřazení leasingu pod režim zákona č. 321/2001 Sb., s čímž ihned polemizuje. V tomto případě proto zjevně nelze hovořit o nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku ve shora naznačeném smyslu. Na jiném místě stěžovatel vytýká soudu, že se nevypořádal s jeho tvrzením o nemožnosti vypočítat RSPN. Této výtce Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit, jelikož z odůvodnění napadeného rozsudku městského soudu je patrné, že se touto námitkou zabýval, když uvedl, že stěžovatel je povinen sdělit maximální úvěru, výši plateb s úvěrem souvisejících a podmínky, za kterých lze tyto platby měnit ve smlouvě, a v dalším soud rozlišil povinnosti vyplývající z ustanovení § 3 a § 5 odst. 2 cit. zákona. Přitom výslovně konstatoval, že stěžovatel jako věřitel musí hledat cestu, jak dát adresátovi reklamy na vědomí, jaké budou náklady na úvěr, což konkrétně znamená uvést RPSN anebo příklad jeho výpočtu, a to i ve více variantách. Je tedy zjevné, že i s tímto tvrzením stěžovatele se městský soud vypořádal. Rovněž projevená nespokojenost stěžovatele s úrovní výkladu městského soudu o aplikovatelnosti zákona č. 321/2001 Sb. na finanční leasing zjevně nedosahuje intenzity předvídané ustanovením § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Jinak vyjádřeno, stěžovatel ve skutečnosti zaměňuje vlastní nesouhlas s vyvozenými právními závěry městského soudu za nepřezkoumatelnost. Je totiž od sebe nutno odlišovat zcela legitimně projevený nesouhlas stěžovatele s odlišným právním názorem - což však nemůže být a priori považováno za deficit napadeného rozsudku - od úrovně jeho zpracování.

Nejvyšší správní soud proto dospívá k závěru, že napadený rozsudek Městského soudu v Praze nelze považovat za nepřezkoumatelný a kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. proto neshledal naplněným.

K tvrzené protizákonnosti rozsudku městského soudu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelem vedená polemika se týká samotného podřazení finančního leasingu pod vymezení provedené ustanovením § 2 písm. a) zákona č. 321/2001 Sb. Podle tohoto ustanovení se „*pro účely tohoto zákona rozumí spotřebitelským úvěrem poskytnutí peněžních prostředků nebo odložená platba, například ve formě úvěru, půjčky nebo koupě najaté věci, za které je spotřebitel povinen platit.*“ Podle ustanovení § 3 stejného zákona „*jestliže je nabízen spotřebitelský úvěr nebo zprostředkování smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, reklamou nebo nabídkou zboží nebo služby obsahující úrokovou sazbu nebo jakékoli údaje týkající se nákladů na úvěr, musí být jejich součástí roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr nebo příklad jejího výpočtu. Vzorec výpočtu roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr je uveden v příloze tohoto zákona.*“

Nejvyšší správní soud ve svých úvahách vycházel z ekonomického vymezení leasingu, který lze definovat jako finanční produkt, umožňující financovat pořízení (zpravidla) movité věci. Podstata leasingové smlouvy spočívá v tom, že jedna strana s podnikatelským záměrem a za úplatu poskytne druhé straně (tzv. leasingovému nájemci) jím vybraný předmět do užívání. Leasing je tedy charakterizován především vazbou na financovaný předmět. Zpravidla se dále dělí na tzv. finanční a operativní leasing.

Finanční leasing znamená, že financovaný předmět je po celou dobu majetkem financující (leasingové) společnosti a teprve na konci leasingu přechází vlastnictví na zákazníka. Vlastnictví předmětu financování významně snižuje riziko leasingové společnosti. Ta má v případě nedobytnosti pohledávky v ruce silné nástroje, umožňující např. využít ustanovení § 185 trestního zákoníku o „neoprávněném užívání cizí věci“. Riziko odcizení nebo zničení při havárii je kryto (většinou povinným) pojištěním. Toto pojištění může mít nižší sazby než individuální pojištění, protože leasingová společnost může s pojišťovnou sjednat lepší sazby. Kromě pojištění předmětu je možné rovněž pojistit riziko nesplácení z důvodu ztráty pracovní schopnosti, ztráty zaměstnání apod. Při dodržení minimální délky (leasingové) smlouvy je možné leasingové splátky započítat přímo do daňově uznatelných nákladů, délka smlouvy je přitom většinou kratší než doba odepisování předmětu při jeho vlastnictví.

Operativní leasing realizuje začasť samotný výrobce a od finančního leasingu se liší zejména tím, že předmět nájmu zůstává ve vlastnictví leasingové společnosti i po skončení smlouvy. Variantou operativního leasingu je tzv. full service leasing, kdy jsou součástí smlouvy i služby. Je u nás obvyklý především jako leasing výpočetní techniky nebo automobilů, kdy dalšími službami jsou např. pravidelné servisní prohlídky, sledování spotřeby (karty CCS), výměna pneumatik a další. Nedílnou součástí je rovněž povinně smluvní a komplexní pojištění (havarijní, proti zcizení) a další druhy doplňkových pojištění.

Lze tak konstatovat, že na rozdíl od tradičního způsobu úvěrování, kdy financující instituce poskytuje podnikateli peněžní úvěr k nákupu nové investice, při leasingu mu svěřuje věcnou hodnotu k bezprostřednímu využití. Leasing je tedy v podstatě pronájem movitých či nemovitých investic za pevně sjednané měsíční nájemné. Právní řád České republiky samotný pojem „leasing“ přímo neobsahuje, v praxi jsou leasingové smlouvy zahrnovány pod tzv. nepojmenované smlouvy a o leasingu se mluví jako o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci (viz zejména daňové zákony).

Argumentace stěžovatele je založena na úvaze, že podřazení finančního leasingu pod vymezení provedené ustanovením § 2 písm. a) zákona č. 321/2001 Sb. je příliš extenzivní, což je ve veřejném právu zásadně nepřipustné. Proto také stěžovatel odmítá teleologický výklad této normy a vychází z jeho gramatické dikce.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že základem pochopení každé právní normy je samozřejmě její výslovné znění. Toto znění však slouží toliko k prvotnímu přiblížení se k obsahu právní normy a pro její plné porozumění se nelze obejít bez dalších výkladových prostředků, mezi které na přední místo určitě patří i teleologický způsob výkladu. Pokud má být totiž právní řád smysluplný a efektivní, je třeba vycházet ze smyslu a účelu norem v jejich jednotlivosti i v celkovém úhrnu, v opačném případě by se právo mohlo velmi snadno zaměnit za prostou jazykovědu.

V projednávané věci se stěžovatel soustřeďuje na tvrzení, že finanční leasing nelze považovat za spotřebitelský úvěr a nelze hovořit ani o odkladu platby, jelikož tento typ leasingu je založen na platbě „dopředu“. K tomu zdejší soud uvádí, že samozřejmě – a k tomu směřovalo i shora provedené pojmové vymezení finančního leasingu – oba pojmy nejsou identické, o tom nemůže být rozumná řeč. To ostatně nepopírá ani zákon č. 321/2001 Sb., ten pouze vymezuje pojmy pro svoje vlastní sledované účely. Takto viděno je tedy nutno rozlišovat mezi ekonomickou a smluvní odlišností obou zmíněných institutů od jejich (případného) podřazení pod společnou legislativní zkratku. Jinak řečeno, zákonodárce tím, že pro potřeby jednoho konkrétního zákona zvolil společné označení samostatných (byť obsahově blízkých) právních institutů, tím nehodlal zpochybnit jejich odlišnost, nýbrž pouze sledoval jejich zahrnutí do stejného právního režimu, což lze označit za zcela korektní a obvyklý postup.

Shora provedené vymezení finančního leasingu jako finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci je proto nutno spatřovat v kontextu celého zákona č. 321/2001 Sb. Podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. b) se tento zákon nevztahuje na „*nájemní smlouvu, která po uplynutí určité doby nezaručuje převod vlastnického práva nebo práva obsahově obdobného vlastnickému právu*“. Zároveň citované ustanovení § 2 písm. a) pod spotřebitelský úvěr zahrnuje nejen poskytnutí peněžních prostředků, nýbrž také odloženou platbu například ve formě „*koupě najaté věci*“. Námitka stěžovatele, že se u finančního leasingu nemůže jednat o odloženou platbu, neboť se platí „dopředu“, zcela mívá podstatu věci, jelikož zaměňuje rozložení jednotlivých leasingových splátek s platbou za celý předmět leasingu jako takový. Jinak vyjádřeno, leasingový nájemce má právo užívání věci ještě předtím, než splatil celou sjednanou cenu, takže v tomto smyslu se o odklad platby nepochybně jedná.

Nejvyšší správní soud, vycházejíc ze zásady racionálního zákonodárce, bezrozpornosti právního řádu a tedy i z nutnosti naplňování stejným obsahem zákonem stejně vymezené právní instituty, nemohl dospět k jinému závěru, než že v souběhu negativního a pozitivního vymezení předmětu úpravy provedené zákonem č. 321/2001 Sb. a s přihlédnutím k úpravě finančního leasingu v jiných zákonech (např. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) je nutno pod legislativní zkratku spotřebitelský úvěr zahrnout i finanční leasing. V důsledku této skutečnosti se pak i na každého poskytovatele tohoto leasingu vztahují povinnosti obsažené v ustanovení § 3 zákona č. 321/2001 Sb., tzn. konkrétně u publikované reklamy uvést roční procentní sazbu nákladů nebo příklad jejího výpočtu. Protože tak stěžovatel neučinil (což ostatně nezpochybnil), byla mu pokuta uložena zcela po právu.

K argumentaci prostřednictvím směrnice Rady č. 87/102/EHS zdejší soud konstatuje, že zákon č. 321/2001 Sb. byl přijat právě jako důsledek transpozice této směrnice do vnitrostátního právního řádu, o čemž ostatně svědčí i výslovný odkaz na ni, provedený v poznámce pod čarou, a také díkce ustanovení § 1 odst. 1, podle něhož „*tento zákon stanoví některé podmínky smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, v souladu s právem Evropských společenství*“. Podle čl. 2 odst. 1 písm. b) cit. směrnice se tato nevztahuje na „*nájemní smlouvy s výjimkou těch, které stanoví, že vlastnické právo v konečném důsledku připadne nájemci*“. Je tak jasně patrné, že se směrnice týká i případů finančního leasingu, který je pojmově koncipován právě tak, že uplynutím sjednané doby leasingu vzniká právo převodu předmětu smlouvy do vlastnictví nájemce anebo toto právo takto přechází samo. Navíc, podle čl. 15 směrnice výslovně platí, že tato směrnice nebrání členským státům, aby zachovaly nebo přijaly přísnější ustanovení na ochranu spotřebitele.

Pokud stěžovatel namítá, že objektivně nemohl vůbec vypočítat RSPN, připomíná Nejvyšší správní soud, že ustanovení § 3 zákona č. 321/2001 Sb. zakotvuje alternativní povinnost uvést buď RSPN anebo příklad jejího výpočtu. Této svojí povinnosti stěžovatel nedostál a soud navíc zcela souhlasí s názorem žalovaného obsaženým v jeho vyjádření, že v době uzavírání tohoto typu smluv jsou známy potřebné parametry, takže objektivně bylo možno zmíněné zákonné povinnosti dostát, a to třeba i formou různých modifikací v závislosti na sjednaných podmínkách.

Lze tak shrnout, že Nejvyšší správní soud neshledal naplnění ani stížnostního důvodu, zakotveného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému náklady řízení přesahující jeho běžnou činnost nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2007

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu